

Remissvar på SOU 2024:42 - Bildning, utbildning och delaktighet: folkbildningspolitik i en ny tid

Datum: 2024-11-12

Till: Regeringskansliet

Från: Glimåkra folkhögskola

Glimåkra folkhögskola kommer härmed med yttrande över betänkandet Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid (SOU 2024:42).

Glimåkra folkhögskola är en ideell förening, kopplad till Evangeliska Fosterlandsstiftelsen (EFS).

Folkhögskolan ligger i Glimåkra i nordöstra Skåne och har drivit verksamhet sedan 1959.

1. Sammanfattning av våra synpunkter

Glimåkra folkhögskola vill uttrycka vår uppskattning för utredningens omfattande arbete med intentionen att ge folkhögskolorna bra förutsättningar att verka framöver. Vi instämmer i flera av utredningens rekommendationer, men vi vill också betona vikten av att bevara folkbildningens självständighet och dess unika roll, särskilt vad gäller målformuleringar, demokratisk utveckling och inkluderande utbildning.

Utöver detta vill vi lyfta fram följande viktiga aspekter: behovet av att indikatorer inte enbart fokuserar på kvantitet utan även på kvalitet, självförvaltningsmodellens centrala roll för att bibehålla folkbildningens frihet, samt de ekonomiska utmaningar som hotar folkbildningens långsiktiga förmåga att nå sina mål.

2. Synpunkter och förslag till justeringar och tillägg

Delmålens utformning och vikten av kontinuitet

Vi noterar att utredningen använder termerna "fler" och "nya målgrupper" i delmålen, vilket riskerar att ge en felaktig bild av folkhögskolornas förmåga att nå olika samhällsgrupper. Folkhögskolan har redan ett omfattande deltagande och erbjuder meningsfull utbildning för många. Vi ser det som viktigt att kommande utvärderingar inte enbart fokuserar på expansion utan också värdesätter kontinuitet och långsiktig kvalitetsutveckling av befintliga verksamheter (12.3.3) (13.3.1).

Vi föreslår att indikatorer för uppföljning och utvärdering ska utformas så att de speglar både kvantitet och kvalitet, samt att de tar hänsyn till de varierande behoven hos deltagare som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Detta är avgörande för att säkra folkbildningens fortsatta relevans (13.3.3) (13.3.4).

Delmål 3 och inkludering av livslångt lärande

Vi vill påpeka att delmål 3, som betonar vidareutbildning och arbetsmarknadsanpassning, inte fångar hela bredden av folkbildningens uppdrag. Många deltagare, inklusive personer med funktionsnedsättning, har andra mål, som personlig utveckling och att förbättra sin livskvalitet (12.3.3). Vi rekommenderar att det tillkommer en målsättning som reflekterar dessa behov och att långsiktiga ekonomiska incitament utformas för att möjliggöra sådan inkludering.

Kvalitativa kontra kvantitativa mål

Ett ensidigt fokus på genomströmning och övergång till arbetsmarknaden kan förvrida folkbildningens syfte. Folkbildningen bidrar till små, men livsavgörande förändringar hos individer som ofta står långt från arbetsmarknaden. Det är avgörande att utvärderingen av kvalitet tar hänsyn till detta och inte reducerar framgång till kvantitativa mål (13.1.1) (13.3.1). Fokus på kvantitet riskerar att underminera den verkliga samhällsnyttan folkbildningen erbjuder.

Demokrativillkoret och folkbildningens roll

Vi välkomnar att folkbildningens roll som demokratisk aktör betonas. Samtidigt vill vi understryka att demokrativillkoret inte får reduceras till en formell checklista. Folkhögskolor ska vara levande arenor för demokratisk praktisering, något som bör återspeglas i både mål och uppföljning (16.5.2) (10.1.3). Demokratins roll inom folkbildningen är bredare än att enbart uppfylla villkor; det är en grundpelare för hela verksamheten.

Glimåkra folkhögskola föreslår att följande delmål läggs till: Folkbildningens verksamheter bidrar till ökad kunskap om och respekt för mänskliga rättigheter och demokratiska värderingar.

Självförvaltningsmodellen och oberoende kontroll

Vi ställer oss bakom förslaget att bibehålla självförvaltningsmodellen. Modellen möjliggör en anpassning till deltagares och samhällets behov och är väl anpassad för flexibla lösningar. Vi ser dock vikten av att den oberoende kontrollen hålls separat från rådgivande funktioner för att undvika risk för lojalitetskonflikter och förtroendesador (14.3) (16.6.2).

Förstärkning av livslångt lärande och social inkludering

Folkbildningens unika roll i att erbjuda livslångt lärande, personlig utveckling och social integration bör få en framträdande plats i målformuleringen. Många deltagare söker sig till folkhögskolan för sociala, kulturella och personliga anledningar snarare än strikt arbetsmarknadsrelaterade mål (10.1.4) (13.3.4). Utvärderingsindikatorer bör spegla denna bredd och mångsidighet.

Ekonomiska förutsättningar och hållbarhet

Vi vill även lyfta fram de ekonomiska utmaningarna som folkhögskolorna står inför. Minskade statsbidrag riskerar att försvåra förmågan att nå ut till underrepresenterade grupper och att upprätthålla verksamhetens höga kvalitet (9.3.5) (9.4.2). Vi föreslår att staten utformar en långsiktig strategi för att säkerställa att resurserna möter de växande kraven på folkbildningen.

Saknade områden i betänkandet

Vi saknar en mer omfattande diskussion om internatverksamhetens roll, stödet för deltagare med funktionsnedsättning och särskilda behov (6.3.12) (10.2.5). Dessa perspektiv är avgörande för att säkerställa en inkluderande och långsiktig folkbildning.

3. Sammanfattning

Utredningen lägger en solid grund för att stärka och modernisera folkbildningens roll i Sverige. Vi ser fram emot justeringar som bättre speglar folkbildningens inkluderande och demokratiska uppdrag och som säkerställer dess unika värden och långsiktiga samhällsnytta. Vidare är det avgörande att säkra hållbara ekonomiska förutsättningar och att indikatorer utformas för att främja både kvalitet och kvantitet i verksamheten.

Med vänliga hälsningar,

Joakim Hector

Rektor, på uppdrag av skolans styrelse